

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio I. De necessitate Incarnationis independenter à peccato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](#)

DISPUTATIO II.

De necessitate & Convenientia Incarnationis.

NECESSITAS Incarnationis ex duplice Principio deduci solet. Imprimis, an Deus necessitetur ad faciendum Optimum? deinde, an, supposito, quod facienda esset satisfactio rigorosa Deo ob peccata mortalia, fuerit necessaria Incarnatio? incipiendo a priori necessitate, sit

QUÆSTIO I.

De Necessitate Incarnationis, independenter a peccato.

SIncessitatur Deus ad volendum Optimum, independenter ab omni peccato, debuissest esse Incarnatio, ad quam debuissest etiam necessitari Deus. Ut hoc totum contumodius intellegatur.

PRAEMITTO 1. Duplicem posse pro presenti necessitate considerari. Primo Physicam. Secundo Moralem. Physica, stat in determinatione ad unum, una cum exclusione potentiae ad faciendum oppositum. Secundum autem est necessitas moralis, que stat in determinatione ad unum, una cum inclusione potentiae faciendi oppositum, determinatione in quam orta non ex principio intrinsecis, & natura ipsius operantis, sed ex aliquo extrinseco determinante moraliter, seu ex principio aliquo morali.

PRAEMITTO 2. Indubie Deum habere necessitatem aliquam physicam, immo & metaphysicam, sed non nisi in operibus ad intra; est enim Pater v. g. determinatus ad producendum VERBUM, nechabat potentiam non producendi. Quod autem non habeat ullam necessitatem physicam respectu ponendi aliquid ad extra, supponunt omnes tanquam articulum fidei, & tanquam demonstrabile ex eo, quod Deus sit liber. Quæstio tamen est, an habeat necessitatem moralem, sicutem ad Optimum, ut affirmat Granado i. p. Contr. 3. Tract. 2. Ruiz Disp., & 2. de voluntate. Negat autem Lugo h̄c Disp. 2. Sect. 1. Amicus d. 4. Aldrete d. 1. & 2.

PRAEMITTO 3. Quando Granadus & alii cum illo assertunt, dari in Deo necessitatem moralern, restringunt eam ad optimum; idq; non optimum absolute, sed optimum respective, per ordinem ad Universum. Sic optima est multiplex unio Hypostatica, ad eam tamen pluries ponendam, non necessitatur Deus; quia in ordine ad Universum melior non est, tollit enim unitatem Capitis. Ad hanc autem, ut discernatur, quid sit optimum, ad quod necessitatur Deus,

supponit Granado, duplicis generis esseentia; quedam ejusmodi, ut in illis non detur ullus terminus, quo posito verum sit dicere, hoc jam est optimum; & ita non datur species optima, individuum optimum, nec ad ponendum in talibus optimum, necessitatur Deus, cum in illis ipsis non deveniatur ad optimum. Secundo dici potest, dari aliqua entia, in quibus veniri possit ad optimum; in quo genere dicit esse, Incarnationem, Productionem mundi, Prædestinacionem, &c. His præmissis, sit

DIFFICULTAS I.

An necessitetur Deus ad Optimum?

DICTIONUM est, Deum non necessitari necessitate moraliter ad faciendum Optimum.

PROBA TUR 1. Missis aliorum rationibus, argumento Negativo. Si æqualis sit Dei perfectio non semper velle optimum, vel non necessitari moraliter ad optimum, atq; si Deus semper vellet optimum, vel necessitetur moraliter ad optimum: potius dicendum erit, non velle illum semper optimum, vel non necessitari illum moraliter ad optimum; sed Deus æqualem habet perfectionem, si non semper vellet optimum, si non necessitetur ad optimum, quam haberet, si vellet, si necessitaretur moraliter; ergo potius dicendum est non semper Deum velle optimum, nec necessitari moraliter ad illud. Major probatur. Tum quia positâ illâ perfectione divinâ, magis intrinsecabuntur perfectiones divinae Deo, intrinsecabilitate quæ non implicat, quæ enim in hoc implicantia? major autem eorum perfectionum intrinsecatio, ponit majorem in illis perfectionem, quia majorem independentiam, immo per hoc magis proportionabitur illæ perfectiones, ipsi esse divino, cum ipsum esse divinū, sit independentis, à se, sibi sufficiens. Tum quia positâ æternitate perfectionum, quæ est independens à variatione temporum, & quæ æq; est æterna, sive fluat, sive non fluat tempus, perfectior hoc ipso ponitur æternitas, præ æternitate dependente à tempore: positâ item intellectione divinâ æque perfectâ, sive cognoscatur in usum, sive supremum Angelum, ponitur perfectior notitia præ illa, quæ sequeretur conditionem objecti: ergo & perfectior erit voluntas, quæ æquè erit perfecta, sive perfectius, sive imperfectius velit, & quamvis non necessitetur ad optimum. Tum quia concipiendo talem voluntatem Dei, qualem adstruit major allata, duplice titulo exaltaretur voluntas Dei; primò ratione

perfe-

R. P.
H. MLOD
R. OWSKI
D. B. 14.
D. VI
6

perfectionis, nam utroq; casu æque esset perfecta : Secundò ratione majoris libertatis, independentia, indeterminationis, spectantis ad categoriam libertatis, quæ etiam est perfectio simpliciter simplex. Minor principalis argumenti probatur. In actu Dei volentis optimum, & in actu Dei volentis mediocre, item in actu qui sit necessitatus moraliter ad optimum volendum, & in actu qui non sit necessitatus, duo considerari possunt: entitas actus & extrinsecum objectum; quantum ad entitatem actus, uterq; est æquè perfectus; nam est ipsomet Deus, qui non potest esse nunc perfectior, nunc imperfectior. Secundò spectari potest ipsum objectum extrinsecum, sed hoc nullo modo spectat ad perfectionem intrinsecam Dei. Tum quia etiam actus intellectus divini, quo concipit muscam, æquè intrinsecè perficit Deum, atq; quo percipit leonem. Tum quia, quando Deus determinatione moraliter fertur ad plura optima, quamvis unum optimū melius alio sit, ratione ordinis & generis; nam Hypostaticum totum, magis est optimum, optimo quod est mundus; & tamen æquè perfectus est uterq; actus, extrinsecaque illa objecta, nullo modo variant intrinsecam perfectionem Dei; sed sub æquè perfectam voluntatem Dei cadunt, ergo etiam nec variabitur voluntas divina, Deo aliquid etiam minus perfectum volente. Tum quia possibile est, ut extrinsecum objectum non variet intrinsecam perfectionem Dei; ergo de facto non variat, nam in actu puro, à posse, recte arguitur ad actum.

PROBATOR 2. Non datur optimum, ad quod Deus, necessitate morali, amandum determinetur; vel si datur, ad illud amandum, physicā necessitate, determinabitur: ergo immetit Granado, necessitatem istam moralem, stantē cum physica potentia ad oppositum. Antecedens probatur secundum tria, quæ in sententia Granadi censentur esse optima, quæ sunt Totum Hypostaticum, Creatio mundi, Prædestinationis. Quod attinet ad totum Hypostaticum, illud tria involvit, naturam humanam, Personam divinam, Unionem, sive illa sit distincta, sive non. Totum Hypostaticum secundum naturam humanam spectatum, non est optimū; nihil enim est nisi individua natura humana: in individuis autem & speciebus creatis, non est invenire optimum, per Granado. Unio etiam de se spectata, non est quid optimum: nam si indistinguitur à natura terminata & Persona terminante, secundum quod dicit naturam humanam, non erit quid optimum; si autem est distincta, nondum erit optimum quid. Tum quia optimum deberet esse exclusivum paris, sicut optimum in ratione naturæ divinae excludit pars in ratione naturæ; Unio autem Hypostatica patitur possibilitatem aliis & aliis Unionis Hypostaticæ. Tum quia in reliquis individuis non est devenire ad optimum: Ergo nec in individuo

Unionis. Tum quia in unione Hypostatica duo sunt: entitas illius, deinde nexus cum Persona divina. Si spectetur in entitate, non est quid optimum; posset enim dari perfectior species entitatis alligativæ ad Personam divinam: si autem spectetur in ratione nexū, hinc non arguitur optimitas, nisi ipsius termini; nam etiam creatura dicit nexus cum Creatore, neque tamen id salvat optimatem nisi termini. Residuum itaque quod posset esse optimum in toto Hypostatico, est Persona divina: verum ad hanc amandam, non determinatur Deus necessitate morali, sed physicā, immo metaphysicā; implicat enim negotio amoris Personæ divinæ, in ipsomet Deo. *Nequae valet si dicas:* Necessitatem hanc moralē, versari circa Personam prout terminantem. Quia hoc, quod est esse Personam prout terminantem, dicit naturam, Unionem, Personam, quorum priora duo non sunt optima, tertium est optimum, sed necessitatum physicè ad sui amorem. Quod autem dictum est de toto Hypostatico, idem proportionaliter dicendum est de prædestinatione, quæ dicit actum divinæ voluntatis intrinsecum, qui non potest non amari, dicit item collationē mediorum, & postea salutem æternam, quæ non sunt quid optimum, nisi spectetur objectum salutis Deus, idem proportionaliter applica ad productionem universitatis.

Hic ipse medius terminus sic alter proponitur. Optimum ad quod dicas necessitari Deum necessitate morali, vel est increatum, vel creatum. Si increatum, ergo aliquid bonum increatum, quod est ipsomet Deus, potest non amari, in quo stat necessitas moralis; quod si illud optimum est creatum, quæ ro estne finitum an infinitum? Si infinitum, facient in contra argumenta quæ alibi contra infinitudines tales formantur. Sicutem est finitum: Ergo additione perfectionis perfici potest; nam perfectio addita perfectioni, in ente finito, auget perfectionem: Ergo ante illum additionem, & erat optimum, ut supponitur, utpote ad quod volendum necessitatus est Deus, & non erat optimum; quia optimo in illo genere non datur melius: jam autem illud optimum seipso est melius, post additam illum perfectionem; consequenter ante additionem melius perfectionis non necessitabatur ad illud amandum Deus, & tamen supponitur necessitatus; non necessitabatur inquam, quia nondum erat optimum. Quod argumentum reddit, quamvis ponas addi perfectionem aliam, quia illa additam potest adhuc alia addi, consequenter nunquam devenietur ad conditionem optimi, adeoque necessitativi moraliter ad amandum. *Nequae valet si dicas,* quod illi optimo creato, nihil perfectionis addi possit; quia si intelligatur de perfectione essentiali, id illi commune est cum omnibus, quæ non censentur optima: si autem intelligatur de perfectione accidentalī, haec positio est falsa.

PRO-

Disputatio II.

35

PROBATUR 3. Quia cum illa necessitate moralis volendi optimū, & staret potentia physica ad nolendum optimum, & non staret. Staret ut concedit Granado, probariq; potest: quia alijas simpliciter tolleretur tunc libertas Dei, quia tolleretur indifferentia ad oppositum, quod autem cum illa necessitate moralis non possit stare potentia physica ad nolendum optimum, probatur. Quod est ita necesse Deum facere, ut nifaciat, debeat desinere Deus esse Deus, ad illud non faciendum non potest Deus habere potentiam physicam, alijas haberet potentiam physicam ad hoc, nifit Deus faceret optimum, delineret esse Deus: Ergo ad non eligendum optimum non habet potentiam physicam. Minor probatur. Tum quia id docent oppositi. Tum quia si potest stare divinum esse, quamvis non eligit optimum: Ergo non est dicendus ad hoc necessitari; hoc ipso enim est perfectius, sine imperfectione, liber. Tum quia si haberet potestatem Deus definendi à suo modo esendi, deficeret in Deitate: Ergo etiamsi dicatur habere potestatem deficiendi à suo modo operan disibi proprio, desineret Deus, esse enim est propter operari; & tu dicas, modum operandi proprium Dei, esse, eligere optimum.

Idem sic alter proponitur. Necessitas illa moralis, verè est necessitas physica: Ergo si non datur necessitas physica in Deo operandi optimum, nec dabitur moralis. Antecedens probatur. Necessestas fundata in ipsis naturæ principiis, & conditione naturali agentis, est necessitas physica: quia necessitas physica, est necessitas naturalis, necessitas autem naturalis, & necessitas fundata in ipsis naturæ principiis verbo differunt; sed necessitas moralis volendi optimū asserta in Deo, est necessitas fundata in ipsis naturæ principiis. Quod probatur. Omnis necessitas vel est ab intrinseco, vel ab extrinseco; illa necessitas moralis non est ab extrinseco: Ergo est ab intrinseco. Ergo est fundata in ipsis naturæ principiis: illud enim intrinsecum, significat id, quod est fundatum, oriundum, & determinatum ab intrinsecis principiis. Quod autem omnis necessitas sit vel ab extrinseco vel ab intrinseco, probatur: quia omne quod est (sicut & totum Universum) clauditur his duobus, est, vel hoc, quod est ipsum, vel hoc, quod est extra ipsum: Ergo & omnis necessitas vel est ab extrinseco, vel ab intrinseco. Quod autem illa necessitas non sit ab extrinseco, probatur: quia necessitas ab extrinseco non potest alia cogitari, quam necessitas illata ab objecto; sed hæc necessitas moralis, non est necessitas ab objecto. Tum quia volunt oppositi, hanc necessitatem moralē tenere se ex parte modi agendi divini: Ergo hæc necessitas non est præcisē ex objecto. Tum quia, si nihil ponatur ex parte ipsius voluntatis divinæ liberae, non videtur quicquam, quo objectum illud necessitet ad sui amorem, & cur

non contineat, in quacunq; sua excellentia, fundativum quid despiciabilitatis, per ordinem ad Deum; cùm etiam bona vilescant respectu dignioris volentis. Tum quia necessitas hæc moralis, inventa est ad dignificandam voluntatem Dei, quomodo autem dignificabitur solo extrinseco objecto?

CONFIRMATUR Conclusio. Sequeretur vi doctrinæ oppositæ, Incarnationem, cùm est, non esse, hoc autem implicat. Sequela probatur. Sequeretur æque illam non habere causam, cùm est, ac cùm non fuit: Ergo sequeretur illam, cùm est, non esse; non enim potest esse, sine sui causa. Antecedens Principale probatur. Incarnationem cùm non fuit, non habuit causam sui, voluntatem Dei actualē, necessitatam moraliter & liberam physicè, & simul cùm est, non habet causam sui, voluntatem Dei actualē, necessitatam moraliter & liberam physicè. Quod ipsum probatur. Æque fuit voluntas Dei actualē necessitata moraliter & potens physicè producere Incarnationem, antequam illam produxisset, atque est voluntas Dei actualē, necessitata moraliter, & potens physicè producere Incarnationem, nunc cùm jam est Incarnatio: Ergo si voluntas illa actualē non posuit Incarnationem antequam fuisset, nec illam ponet cùm est. Antecedens probatur: quia impossibile est, voluntatem Dei esse necessitatem moraliter, & non esse voluntatem actualē, quia impossibile est etiam esse voluntatem necessitatem physicè, & non esse voluntatem actualē, inter quas necessitates hæc sola est differentia, quod potest necessitate physicā, tollatur postle oppositi; potest autem determinatione morali, non tollitur; licet etiam necessariō exeat in actum, quod si positā necessitate morali ad volendum optimum, non est necessitatus Deus ad illam, antequam illud vellet; nec dicendus necessitari, cùm vult; quia utrobique est eadem conditio necessitatis.

OCCURRITUR

Variis Responsionibus.

QUOD attinet ad Primum Argumentum. **R**ESONDEBIS I. Dicto argumento multum probari, probabitur enim etiam Deo peccatum esse possibile, nam in peccato sunt duo: Actus Dei intrinsecus, & hic esset æq; perfectus, atq; actus virtutis, & ipsum objectū peccaminosum, quod esset extrinsecum Deo; extrinseca autem non videntur, possetque Deus peccare, nam æquem maneret perfectus, & simul magis liber.

CONTRA: Argumentum illud primum, ut dixi, procedit in principio negativo: *Sed non impicit*, implicat autem, Deum peccare. Deinde quia ipsa latio inclinativa in objectum vitiosum, arguit in eo, quod illam lationem habet, imperfectione-

R. P.
I. MLOD
1. SVS
1. 3. 4.
D. VI
6

fectionem, hoc autem in præsenti ostendi non potest.

R E S P O N D E B I S 2. Talem conceptum divinæ voluntatis implicare, & esset enim perfectior illa voluntas præ illa quam adstruit Granado, ut supponitur; & non esset perfectior, quia optimum nollet.

C O N T R A est: quia hæc ipsa implicantia in argumentum sumitut, sic illud formando. Non implicat ut voluntas divina, æquè sit perfecta intrinsecè, quamvis non semper optimum velit.

R E S P O N D E B I S 3. Etiam per nos sunt inæquales perfectiones divinae.

C O N T R A. Sunt inæquales ex modo nostro concipiendi, & ita melior est omni scientia præ ubiquitate, sed ad modos concipiendi in præsenti non attenditur: instituitur enim quæstio: An re ipsa perficiatur Deus magis, si velit optimum, idque ita, ut non esset Deus, si nollet optimum.

Q U O D II. Argumentum.

R E S P O N D E B I S 1. Quod non agnoscas aliquid optimum ratione individui, sed non nisi ex ratione generica.

C O N T R A. Tum quia redit argumentum factum, quidnam sit illud etiam in ratione generica, quod necessitatè Deum? Tum quia, optimum, secundum rationem genericam, non est nisi per rationem, cuius est genera fabricare; Ergo jam non ostendis aliquid physicum ad quod Deus determinetur necessitate morali, & tamen determinatio hæc Dei, non est ad rationes abstractas, cum sit practica, ut ita dicam; praxis autem particularium est. Tum quia ista optimitas generica, vel stat in connexione essentialium prædicatorum: & hæc est communis etiam iis, ad quæ non necessitatur Deus, v. g. illis quæ nunquam existura, si autem est optimitas ratione accidentalium prædicatorum & perfectionum, in ipsis, ut dixi, semper est procedere ultra.

R E S P O N D E B I S 2. Præsens universum idem esse optimum, quia continet secundum genus, omnia possibilia.

C O N T R A est. Quia querere restat, per quid salvetur optimitas ipsius illius generis, & quidem adstrictiva Dei, ut non nisi ametur (idque ut in talibus suppono, in ordine ad existentiam) Rursus si Responsio procedat de genere remoto, vera est; sed non appareat quomodo tale genus sit necessitativum; competit enim hoc genus v. g. entis etiam formicæ, quæ non necessitat Deum, ut ponatur; si autem id procedat de genere proximo, cur non sint possibiles species non participantes de hoc genere proximo, ad quas tamen non necessitatur Deus? Unde hæc responsio involveret, ea omnia dari debere, quæ sunt possibilia, cum tamen de facto non dentur.

R E S P O N D E B I S 3. Quod optimum, non sit spectandum utcunque, sed respectivè ad perfectionem universi.

C O N T R A. Tum quia redit argumentum, per quid constituantur ipsum universum in ratione optimi? Tum quia quæ imperfectio esset presentis Universi, si celi essent corpora simplicia? si daretur sensitivum, sine vegetativo, & ceteræ possibles similes species. Tum quia ipsum universum, quærum estne optimum, vel non? si non est optimum. Ergo contra tua principia non necessitabitur Deus ad illud ponendum. Si autem est optimum: quærum unde rationem optimi sumperit? non ex entibus quæ continent, secundum se spectatis, ut respondisti: non etiam ex illis simul sumptis, respectivè tamen ad universum spectatis: quia simul sumpta, sunt ipsum universum, quomodo ergo respectivè ad universum spectata sunt optimum, cum tamen extra illa simul sumpta, nullum sit universum, quod resipci posset.

Q U O D attinet ad Confirmationem.

R E S P O N D E B I S, quod illa necessitas determinet non nisi substantiam volendam, hoc est, INCARNATIONEM, sed non determinet tempus nec individuum volendum; proindeq; quantumvis Deus supponatur esse ab æterno determinatus, ad ponendā INCARNATIONEM, non debaret tamen censer, quod habuerit voluntatem actualem ad illam ponendā, antequam posita fuisset. Et sicut, cum dicitur homo, sine specialibus auxiliis gratie, impotens esse moraliter, quin in aliquod veniale incidat, non hoc ipso statim in illud incidit; sic, nec Deus determinatus necessitate morali ad Incarnationem, hoc ipso intelligi debet, habere voluntatem actualem, ad illam ponendam.

C O N T R A est. Tum quia determinatio physica quantumvis non determinet ad hoc individuum, tamen si supponitur in subiecto, determinat agens, ut exemplò agat, v. g. ut ignis exemplò urat, vel prædeterminatus ut consentiat: Ergo & determinatio moralis, determinabit Deum, ut exemplò agat; Ergo cum supponatur Deus, antequam fuisset INCARNATIO, fuisse determinatus moraliter ad illam ponendam, supponendum erit, quod illam egerit antequam egerit. Tum quia, quod homo non exemplò peccet venialiter, id pro præsenti non convincit; quia non supponitur esse illa impotencia aliquid determinans ut peccet, alioquin non liberè peccaret: sed solum negatio principii, cum quo omnia venialia vitari possent; jam autem est in Deo determinatio, ut velit optimum. Tum quia si Deus diceret: volo liberare damnatos ex inferno, quando obligabor ista mea promissione; certè & liberarentur illi damnati, & non liberarentur; liberarentur, quia dicit Deus liberandos; non liberarentur autem, quia nunquam esset obligatio, si exemplò non esset: cum posset in sequens, aliud & aliud, differi instans. Ergo etiam necessitas illa, quæ simul non determinat ad hinc & nunc agendum, & esset

Disputatio II.

37

& esset necessitas, ut supponitur, & non esset: quia ita se haberet, ac illa obligatio divina libe-
randi damnatos. Et si liberaret eo casu Deus
damnatos, verè non ex illa obligatione ageret;
Ergo etiam si velit Deus optimum, non ex illa
necessitate volet, denique rediri sic potest ad ar-
gumentum. Non necessitabatur Deus physicè
& moraliter ad circumstantias INCARNA-
TIONIS, ad substantiam autem illius ponen-
dam, non magis necessitatur dum est ac quando
non fuit, quæ enim hæc major necessitas? Ergo
sicut, cum non fuit Incarnation non erat; ita cùm
est, non est, ut voluit argumentum.

DIFFICULTAS II.

Examinantur aliorum Rationes pro ea-
dem Conclusione.

RATIO est quâ utitur Lugo, quia scilicet
opposita sententia, ponit quandam liber-
tatem Dei validè limitatam & imperfectam, cō-
traid, quod communiter concipiunt fideles, cir-
cabeneficia à Deo, sibi collata: & contra id quod
SS. PP. significare volunt, quando dicunt, Deū
potuisse vel homines in peccato relinquerre, vel
aliis modis eos reparare; nā licet potentia phys-
ica cum potentia morali, sufficiat in rigore
ad meritum vel demeritum, est tamen adeo de-
bilis, ut apud PP. nunquam ferè appelletur po-
tentia simpliciter, sed potius potentia; & ita
dicunt hominem non posse vitare omnia venia-
lia, quod tamen non est physicè impossibile.

RESPONDERI potest huic Rationi, quod
regula adstruendæ tantæ vel tantæ libertatis di-
vine, non debeat esse major illimitatio ipsius; &
sicut non ex eo concedenda est Deo libertas,
qua se extendere possit etiam ad posse peccare,
quia per hoc magis redderetur illimitata, nam
est ad bonum, & ad oppositum; sic nec ex eo
præcisè, quod magis illimitata fieret libertas di-
vina, si possit non velle optimum, adstruenda e-
rit talis esse libertas divina. Consequenter, de-
bet illimitari libertas divina, cæteris paribus; in-
ter cætera autem quæ in adstruenda tali vel tali
illimitatione perfectionum divinarum, debent
esse paria, est perfectio major; & ita quia major
est perfectio, non habere libertatem ad peccan-
dum quā habere, talem libertatem non con-
cedunt Theologi Deo: quia autem per Granado
major est perfectio facere semper optimum,
quā non facere semper optimum, fit, ut per
Granado, talis libertas Deo non debeat conce-
di, quā uti possit, ut nolit optimum. Quod atti-
nec ad sensum fidelium quem habent de benefi-
ciis Dei, hic menti Granadi non contradicit;
quia beneficia data fidelibus, non sunt optimū,
adeoq; ad quod necessitatur Deus. Quod atti-
nec ad sensum PP. de Redemptione generis hu-
mani, concederet Granado, aliquos PP. in oppo-
site sententia fuisse, tuereturque se authoritate

aliorum suæ sententiæ faventium. Addi tursus
potest, aliam esse istam propositionem; alio mo-
do etiam potuit liberari genus humanū, & non
INCARNATIONE: & aliam hanc, nullo titu-
lo necessitabatur Deus ad ponendam Incarna-
tionem: primam propositionem concederet in
suis principiis Granado, negaret secundam.
Quod autem attinet ad illud, quod potentia
physica, conjuncta cum potentia morali, non
appelletur à Patribus potentia simpliciter, sed
potius potentia; responderet Granado, im-
potentiam moralē conjunctam potentię phys-
icæ, respectu duplicitis objecti spectari posse; Pri-
ma potentia est, secundum quam non potest
aliquis facere aliquid boni, licet physicè habeat
potentiam, ad illud faciendum; secunda impo-
tentia, secundum quam aliquis non potest face-
re aliquid mali, vel non potest, non facere ali-
iquid perfecti, quamvis habeat potentiam phys-
icam ad illud non faciendum. De priori po-
tentia tractant Patres, eamque appellant impo-
tentiam potius, quam potentiam; de secunda non agunt.
Et quod prior illa, sit potentia, non verò posterior, ratio afferri posset: quia po-
tentia sine addito & simpliciter, notat perfe-
ctionem; & quia non est perfectio agere malum
vel imperfectum, qui non habet potentiam mor-
alem ut agat aliquid bonum, vel perfectum, li-
cet ad illud habeat potentiam physicam, cum
quatenus moraliter, non possit agere nisi ma-
lum, idè illa quam habet potentia, meretur dici
simpliciter potentia; jam autem non posse
agere nisi bonum & perfectum, vel optimum,
est perfectio: idè tale non posse, rectè poterit
dici potentia simpliciter. Deinde, omne ma-
lum & imperfectum quâ tale, non est ens, sed
potius defectus entis, & non esse entis; unde non
debet dici potentia, illud, quod est respectu ejus
potentia, sed potius debet dici potentia, quæ
ipsa, quâ talis, est non entis; quia ergo potentia
primo modo sumpta, est potentia mali & imper-
fecti, adeoq; non entis, principium illius princi-
piativum, non tam debet dici potentia, quam
impotentia: è contra verò, quia non posse facere
nisi optimum, est quoddam excellenter perfe-
ctum, potentia faciendi non optimi, potius
debet dici potentia. Et sicut, quamvis Deus
non possit peccare, adhuc habet Deus poten-
tiā simpliciter liberam, ita & in præsenti.

2. RATIO ejusdem est. Quidquid sit, an de
facto Patres veteris testamenti Incarnationem
à Deo petierint; de possibili tamen non videtur
negandum, potuisse eos pro illa orare; si autem
Deus ex se necessitatus esset moraliter ad volen-
dam Incarnationem, inutilis videretur oratio;
quorsum enim petas ab aliquo id, quod ipse mor-
aliter non potest non facere?

RESPONDETUR. Ex ratione petendi ali-
quid à Deo, non potest inferri, quod res potue-
rit non esse; quia nec ex ratione petendi argui
* d potest,

R. P.
MILOD
S. S. 4.
D. VI
6

poteſt, quod sit res futura, ſic v.g. Sancti petunt, ut ſalvo amore Dei daminentur, ut ita obſtruant reliquias januam ad infernum, volunt item amare Deum eo amore, quo ipfe ſe amat; quæ petitiones non arguunt, quod hoc sit futurum, vel quod id poſſit eſſe, fed ſunt oſtenſiones energetae, inclinata voluntatis ad aliquod objecrum. Sic, & Patrum illa oratio oſtendebat illorum inclinationem, ad id, ad quod cæteroqui faciendum erat determinatus Deus. Rursus, major eſt neceſſitas, quæ eſt ex ſuppoſitione alicujus decreti divini, ex cuius ſuppoſitione res jam habet neceſſitatē physicam; & tamen de facto petuit Ecclesia aliqua, etiam ex ſuppoſitione decreti certò futura, & ita petuit ut electorum nomina, beatæ prädestinationis liber, adſcripta retineat, quod non potheſt non fieri; petimus item ut fiat voluntas Dei, ſicut in cœlo, & in terra; quæ in tota latitudine beneplaciti & permissionis accepta, non potheſt non fieri; ſicut ergo hæc omnia ſalvantur non ex eo, quaſi ex non futuro ad futurum, vi orationis transiſti debeat, ſed ſunt oſtenſiones inclinata voluntatis ad objecrum, proceduntq; conditionatè, quod ſeit, ſi impeſtrabile eſſet, ſuo titulo impeſtrare id veſſent; ita hoc idem, in praeferti poſſet dicere Granado. Addo quod forte orationes hæc, directæ ſint ad impeſtrandam non ſubtantiam *Incarnationis*, ſed circumſtantias.

INSTAT Lugo; quia quando dixit Christus; Pater omnia tibi poſſibilia ſunt, transfer hunc calicem à me, non eſt locutus de ſola poſſibilitate physica, eſſet enim improvida Christi oratio, ſi voluifet orare pro re moraliter impoſſibili.

REPOUNDERI, poſſet. Conſtabat Chriſto factum eſſe decretum à Patre, de non tranſfrendo calice, & tamen hæc oratio Christi non fuit intempeſtiva, quantumvis dicatur non fuifſe id in morali potheſte Dei. Deinde etiam dici poſſet, hanc petitionem non tam fuifſe petitionem rigorofam, quam oſtenſionem anguſtiae, quam tunc patiebatur Christus, ut per hoc ſe etiam oſtenderet aſſumpsiſſe veram naturam humanam. Deniq; dici poſſet, quod *Incarnationis* ſecundūm ſe, ſit quid optimum, non ſecundūm quod ſatisfactiva eſt; hinc deprecatur Christus id, ad quod faciendum non erat Pater neceſſatus moraliter.

3. RATIO ejusdem eſt; quia libertas illa physica cum impotheſtia morali, videtur invchere imperfectiones indiginas Dei omnipotentiā; ille enim perfectè eſt Dominus, qui potheſt poneſſe & non ponere, concedere & deſtruere, Deus autem respectu aliquarum rerum poſſibilium, haberet per Granado ita imperfectionem dominium, ut non potheſt moraliter illas omittere. Rurſus condito uno Angelo, non potuifet illi revelare, quod nolleſt creare mundum, falſo enim revelaret, cùm debeat illum condere, idque neceſſatus moraliter; quo poſito, videbit Deus

aliquid Enſ reale poſſibile, qualis eſt illa revelatio dependens à ſolo Deo, quod tamen Deus nunquam moraliter potheſt ponere extra cauſas; conſequenter per doctrinam Granado, aliquorum perfeſtè eſt dominus, aliquorum non; & tamen Augustinus ingeminat, quod ſcilicet omnia a qualiter ſubjaceant potheſtati divinae.

REPOUNDERI potheſt. Sicut non nocet perfeſtissimo Dei dominio, quod non potheſt revalere aliquem non ſalvandum, cauſa quo aliquem prädestinavit, ita nec ſequitur diminui illud dominium, ſi non potheſt revalere, quod non fit conditurus mundum, neq; enim per hoc diminuitur Dei dominiu, quod non potheſt revalere falſum. Unde nec quod ad aliqua Deus neceſſitetur moraliter, diminuit Dei dominium, quia hoc extendi debet ad poſſibilia, imposſibile autem eſt, Deum nolle optimum, niſi id aliunde probeatur. Rursus de facto omnes agnoscere debent, quod aliqua ſimpliſter ſubſint dominio Dei, ut exiſtere, non exiſtere; & tamen ſunt aliqua, de quibus ad placitum non potheſt diſponere Deus; neque enim potheſt facere ut homo ſit leo, quod tamen dominio Dei non officit; ita nec officier, quamvis ad optimum neceſſitetur.

4. RATIO ejusdem eſt. Quia impotheſtia moralis arguit in nobis debilitatem potentiae, & naſciunt ex difficultate maxima circa aliquod physice poſſibile; hæcque impotheſtia moralis integratur duobus capitibus. Primò quod res nunquam fuerit: Secundò quod diſſicillimè eſt poſſit; quid autem diſſicilè Deo?

REPOUNDERI poſſet, impotheſtiam moralis arguere in nobis imperfectionem, quia non oritur in nobis ex perfeſtiori modo operandi, ſed ex aliquo defectu, quæ impotheſtia moralis in Deo, oritur, ex perfeſtiori modo operandi, adeoque non eſt propriè impotheſtia.

5. RATIO ejusdem eſt. Quia ſententia Granadi non videtur procedere conſequenter, nam non dicit Deum neceſſari ad ea, quæ poſſunt eſſe meliora & meliora, & tamen dicit neceſſari Deum ad ponendam Incarnationem; cùm tamen ſint poſſibiles meliores glorificationes in infinitum.

REPOUNDERITUR. In glorificatione Dei quæ fit per Incarnationem duo ſpectari poſſe; primo ſubtantiam Incarnationis, quam tanquam terminus ingreditur Persona divina; Secundo concomitantia Incarnationem, qualis eſt tanta vel tanta infuſio gratiæ, tanta vel tanta scientia, & cætera ſimilia, priori modo ſumpta Incarnationis, eſt ſumma & optimæ Dei glorificatio, nec in illa procedere eſt ultra; quia ſicut in dignitate Dei non eſt procedere ultra, ſic nec in glorificatione, quæ fit Deo, per Deum, eſt procedere ultra; utriusque enim dignitas ex eodem fonte petitur, hoc eſt excellentia Dei; & ſic nonniſi ſumptuam Incarnationem, appetit Deus, neceſſitate morali.

Conti-

Disputatio I.

39

Continuatur idem Examen.

Adduxit etiam Amicus aliquas rationes cōtra hanc sententiā, quæ hīc expendendae.

1. RATIO est ab Authoritate Augustini, qui lib. 83; quest. q. 22. inquit, *Vbi nulla indigentia, nullanecessitas, ubi nullus defectus, nulla indigentia; nullus autem defectus in Deo, nulla ergo in ipso necessitas.*

RESPONDETUR. Si simpliciter accipiatur locus Augustini, probabit, Deum non necessaria generate filium, quia in Deo nullus defectus. Deinde etiam necessitas, est quidem aliqua ex defectu, est tamen & alia necessitas orta ex principio intrinsecis Dei; qualem ponit esse Granado ad optimum.

RATIO 2. est. Quia potuit Deus concedere hoc universum perfectius.

RESPONDEBUNT aliqui; mundum non esse quid optimum. Alii dicent esse optimū, non quoad species, sed quoad ordines entium.

3. RATIO est ex absurdis.

1. ABSURDUM est. Quia sequitur per Granado, Deum debuisse necessitari ad Incarnationem executioni mandandam; quam tamen propositionem damnant Theologi in Lullo; & hæc propositio, impossibile est non fieri Incarnationem, & quæ vera esset, sicut vera est hæc; impossibile est hominem sine speciali privilegio omnia venialia vitare.

RESPONDETUR. Lulli propositio est damnata, quia afferit necessitatem in Deo non solam moralē, illa propositio; Impossibile est non fieri Incarnationem; si addatur: Impossibile est moraliter; vera est, nec meretur censuram; licet sit falsa si sine addito ponatur; idque ideo, quia usus in formando sensu dictæ propositionis, non invaluit, ut supponatur pro impotentiā moralē, sicut in valuit, ut intelligatur, physicè quidem esse possibile, omnia venialia vitare, licet id sit impossibile moraliter.

2. ABSURDUM est. Quia sequitur ex doctrina Granadi, beneficia Dei non esse gratuita. Quantum enim habent de necessitate, tantum diminuitur de liberali donatione. Quod ipsum sic probat. Non dicitur aeternus filius, dono & beneficio, accipere naturam divinam ab aeterno Patre, ideo tantum, quod illam non libet sed necessario accipiat. Ergo sicut communictatio ad intra tollit omnem rationem doni & beneficii, ita communicatio ad extra, minueret rationem doni & beneficii, quia fieret necessitatē moralē.

RESPONDERI potest: si afferas, Deum post aliud longissimum, tempus, liberaturum animas damnatorum ex inferno, ut docent Saraceni, magis exaltabis misericordiam Dei, nec inde tamen sequitur, etiam praescindendo à scriptura & rationibus fidei, afferendum esse, quod id magis Deo congruat; eò quod id vergeret in diminutionem, & ut ita dicam, irreverentiam justitiae divinæ; cui aeternum punitur, dat funda-

mentum, ipsa ratio offendit infinita. Sic etiam quamvis magis forent gratuita beneficia Dei, si ad illa nec moraliter necessitaretur; quia tamen id sequeretur, per Granado, in diminutionem modi operandi perfecti, qui tamen est debitus Deo; id est adhuc id non debet dici. Ex alio etiam capite salvatur ratio doni in istis beneficiis, quia multa ex illis non sunt optimum; quæ autem sunt optimum, adhuc Deus non necessitatur ad tempus & alia concomitantia; & si illa concedat, verè dicitur liberaliter donasse, ad eum modum, quo in principiis multorum ideo Christus liberè est mortuus, quia non erat determinatus ad tempus moriendi. Illustrari hoc posset tali instantiâ. Si reddat debitor creditori maximè indigenti, ante tempus quo obligabatur ad reddendum, censetur illa redditio in genere moris pro beneficio, adeoque liberali datione: Ergo etiam liberaliter dicendus erit Deus præstare sua beneficia, quia quamvis ad illa obligetur, non obligatur pro certo tempore, pro certa Persona, & cetera similia. Denique in Principiis Granadi, potest salvari ratio gratuitæ in beneficiis, eò quod ratio beneficij non nisi à potestate physica non dandi sumatur; jam autem quantumvis necessitas moralis auferat potentiam moralem, non tamen aufert potentiam physicam; quæ retentâ, quantumvis adsit impotentia moralis non dandi, si ad sit potentia physica non dandi, vera erit hæc propositio: dat cum possit non dare si velit; si autem vera erit dicta propositio, salvabitur ratio gratuitæ & liberalis doni; nomine cuius venit datum, quod poterat, si voluisset donans, non dare. Allata paritas non tenet, quia etiam, si Pater aeternus habuisset potestatem physicam non generandi VERBUM, verè generatio illa fuisset beneficium. Est autem in physica potestate Dei, nolle optimum; præcipue, quia non adstringitur etiam necessitate morali Deus, ad dandum beneficium hoc tempore, huic Personæ, &c. Illustratur hoc instantiâ. Est in physica potestate magnatis, dicere aliquem heredem bonorum, quamvis moraliter ad hoc cogatur, instanti v.g. articulo mortis, vel quod nisi id fecerit, jure aliquo publico, dandus sit illiheres; si talis Magnas dicat aliquem determinatè heredem, illa destinatio, absolute beneficij nomen meretur: nec obest, quod ad hoc necessitetur moraliter; sic nec beneficiorum Dei magnitudo diminuitur, quamvis dicatur necessitari moraliter ad illa Deus, eò, quod sit id situm in plena potestate physica Dei, & in morali etiam absoluto domino, indeterminationeque quoad tempus & circumstantias.

3. ABSURDUM infert Amicus, quia scilicet per doctrinam Granadi libertas Dei minuitur.

RESPONDERI possit, minui quoad extensionem terminorum, quia non potest nisi optimum; sed non minui quoad perfectionem, melius est enim semper velle optimum.

*d 2

4. A

4. ABSURDUM: sequitur non posse Deum ab optimo cessare, absque eo, quod vim inferat suæ naturæ.

RESPONDERI potest: cùm vis debeat esse contra inclinationem naturæ, relinquaturque Deo potestas physica seu naturalis, non volendi optimum, hoc ipso non velle optimum, non erit contra inclinationem naturalem.

5. ABSURDUM. Sequitur vi hujus doctrinæ, non futurum fuisse Deum in statu suo connaturali, si non creasset mundum.

RESPONDETUR: cùm non necessitatetur Deus ad circumstantias temporis, ut in illa circumstantia velit optimum, non poterit ullum determinatum tempus ostendere, in quo, quia nolle optimum, hoc ipso non esset Deus in connaturali statu. Deinde, cùm sit in potestate physica Dei, ne crearet mundum; etiam non creato mundo, esset Deus in statu suo physico, à quo connaturalitas sumitur; potest tamen concedi in sententia Granadi, quod non futurus fuisset tunc Deus, in statu, ad quem habendum propendet determinatione morali.

3. RATIO, quæ utitur Amicus, est: Nullus aëtus ad extra perficit intrinsecè Deum, ergo ad nullum opus ad extra, moraliter propendet, seu necessitatur Deus.

RESPONDERI posset: quoniam inter omnem terminum, & ejus habitudinem, intercedere debet proportio; fit, ut & inclinatio debeat dicere proportionem cum termino, ad quem inclinat; & quia inclinat non nisi moraliter, etiam terminus, in genere moris debet respondere illi inclinationi. Ex quo jam eruitur hæc Responso. Ad nullum opus ad extra, necessitatur Deus moraliter, tanquam ad perfectionem intrinsecam: Concedo antecedens. Non necessitatur ad opus ad extra, tanquam ad perfectionem moralem: Nego antecedens.

INSTANT, id solum moraliter necessitativum est agentis ad operandum, quod ad ejus intrinsecam perfectionem dirigitur.

RESPONDETUR, negando antecedens, potest enim necessitare moraliter, id, quod afferit perfectionem moralem.

DIFFICULTAS III.

N Respondetur Objectionibus.
Ne excrescat Difficultas, partienda erit. Sit Punctum Difficultatis I.

Respondetur ad Authoritates & Communi-
niora Argumenta.

OBJICITUR I. Authoritas Patrum, quos plures afferunt Granado, & ex eo Lugo, quorum argumenta nihil omnino concluderent sàpè, nisi Deus semper faceret optimum. Ex difficilioribus tria sunt loca. Primo Cyrilli Alexandrini, l. 2. Thesauri c. i. Quia omnia inquit Pa-
ter potest, & meliora semper vult, Consubstantialis fibi ex Deo, nascitur Filius. Secundo Aug. qui lib.

de Quantitate Animæ, c. 33. Injustitia inquit, Summi Dei factum esse: ut non modo sint omnia, sed etiam sic sint, ut omnino melius esse non possint. Similia habet l. 1. contra Adversarium legis & Propheticarum c. 14. Tertiò in oppositum sunt loca Anselmi l. 1. & 2. Cur Deus homo.

RESPONDETUR I. In Authoritatibus Patrum duo spectari posse. Primo, cùm enuntiant, Deum necessitatum esse, ut faceret v. g. Incarnationem; & hæc necessitas non debet intelligi ullo modo antecedens, sed ex suppositione vel decreti facti, vel titulo fidelitatis & constan-
tia &c. siveque debet explicari Anselmus, qui ita seipsum explicat c. 16. Nonne, inquit, monstra-
tum est supra, quod Dei voluntas nulla cogatur nece-
ssitate, sed ipsa spontanea sua, seruit immutabilitate. Secundo spectari possunt Authoritates Patrum, quatenus sine ulla mentione necessitatis, dicunt, Deum semper facere optimum. Et ac-
cipiendum est in sensu morali, h. e. ut plurimum; jam autem ea quæ fiunt ut plurimum, ad demon-
strationem moralem, qualibus utebantur Patres
contra Ethnicos & contra Manichæos, commi-
niscentes unum Deum bonum, & alterum ma-
lum, sufficiens sunt Principium; nam quando op-
positum non probatur, decernendum est pro
possidente; possidentis autem nomine, recte ve-
nit id, quod ut plurimum, adeoque semper, mora-
liter loquendo, fit. Quod autem Patres suppo-
suerint, non nisi ut plurimum & moraliter ita fi-
eri, ratio inter alias est: quia supponebant, quod
potuerit nos Deus aliter liberare à peccato,
quam liberarit: & sicut ex connaturalitate ali-
cujus effectus, bene infertur, eo modo illum es-
se positum, quo connaturaliter postulat poni, &
quod Deus permiserit causam ita illum produ-
cere, sicut exigit ut producat; si ex confusa
productione operum, bene infertur, quod semper
Deus producat optimum. Nec officit possi-
bilitas moralis oppositi, siquidem sunt multa pos-
sibilia moraliter, quæ quamdiu non probantur,
non præsumuntur, & ita possibile est moraliter
Sacerdotem non esse baptisatum, & tamen id
non præsumitur donec probetur.

Sed restat adhuc explicare, in quo sensu accipi de-
beat istud optimum, quod facit Deus semper.

1. SENSUS. Facit Deus optimum, hoc est, secundum exigentiam prædicatorum essentia-
lium, hocque sensu semper facit optimum, & tale optimum sàpè contra Manichæos posuere
Patres, ita, ut si quid non ita perfecti reperiatur
in mundo, rejiciatur id in naturas rerum, non in
conditorem.

2. SENSUS est ad hominem. Quia scilicet
Ethnici concedebant, aliqua esse optima à Deo
condita, dicunt ergo Patres, Deum semper fa-
cere optimum, eò, quod, quæcumque optimitas
in illis optimis reperiiri potest, reperiatur pro-
portionatè & in aliis entibus.

3. SENSUS, optimum appellari ad significan-
dam excellenter & energicè bonitatem rerum,
sicut

Disputatio II.

41

seum cum dicit scriptura: quod Deus viderit ea quae crevit valde bona, cum tamen ly valde, non plus in objecto significet, quam quod sint bona. Cyrilli locus si simpliciter accipiatur, multum probat; quia probaret, etiam necessitate physica Deum velle optimum; necessitate enim physica, vel potius metaphysica producit VERBUM: forteque illic loquitur Cyrilus de volitione consimili ei, de qua Augustinus dicit, quod voluntate Pater generet filium, h. c. non coacte, & cum inclinatione naturae. Videndum hic quid alii in hac materia respondeant?

R E S P O N D E R I solet 2. Authoritates Patrum non plus velle, quam quod Deus semper velit ex optima voluntate, sine ulla malitia & imprudentia: item, quod faciat omnia convenientissime, ut inquit Suarez d. 4. Sect. 5. juxta finem à se intentum. *Hac Responso*

N O N S A T I S F A C I T : Tum quia optimum non spectatur hinc ratione voluntatis, sed ratio ne ipsius objecti. Alias Patrum argumenta, quae afferunt contra gentiles, nihil concluderent; valebant enim probare, objecta, quae Deus facit, esse bona, idque ex eo, quod Deus semper faciat optimum; quae ratio non concluderet, si sensum haberet, quod Deus faciat omnia ex optima voluntate: non raro enim, etiam inter homines, accidunt aliqua, ex optima voluntate, quae tamen in se bona non sunt. Tum quia optimum spectatur hinc in se, non vero prout à Deo appetitur; non enim ex eo est jam res optima, quia à Deo appetitur; Ergo cum Patres dicant, Deus semper facere optimum, non dicunt ex eis contingere, quia appetitur optimam voluntatem, vel quia appetitur secundum finem à Deo intentum. Tum quia, vel semper Deus optima media eligit ad finem, vel non semper: si non semper, ergo non semper convenientissime operatur; convenientius enim operaretur, si melius medium elegisset, si semper optima media eligit: Ergo ista optimitas non debet referri in ipsam rationem agendi divinæ sapientiæ, sed in ipsum objectum.

R E S P O N D E T 3. Lugo, Deum facere semper optimum: Primo, quod faciat optimum secundum convenientiam connaturalitatis, quantum Deus, non solum singulis creaturis, sed etiam toti universo dat id, quod connaturalissimum esset; & ita, quamvis melius esset igni resistere semper aquæ, quam interdum cedere, quia tamen non esset id proportionatum cum natura, & temperamento proprio, nec ita utile universaliter, ut non resistat semper aquæ. Secundò sensus est, quia scilicet Deus, optima quæque condidit, secundum proportionem pulchritudinis, in ordine ad hoc totum, ubi ipsa varietas decora est. *Hac Responso*

N O N S A T I S F A C I T : Tum quia, vi hujus doctrine sequitur, quod cum Deus facit miracula, quae sunt etiam optimum quid, non faciat quid optimum, quia facit contra exigentiam na-

turalem causarum & temperamentorum, quibus satisfacere, dicitur esse optimum. Tum quia, non est ratio, quod Deus intendat semper optimum finem: Ergo nec erit ratio, quod intendat optimum, secundum proportionem multititudinis. Unde multa cogitari possunt, quæ si ponerentur, & servarent varietatem, & arguerent pulchritudinem universi, adeoque magis optimum ficerent. Tum quia non esset hic necessaria recurrere, ut recurrit Lugo, ad proportionem universi: quia quantumvis medietatem hujus varietatis entium creasset Deus, creasset optimum, quia etiam fuisset tunc sua proportio in illo volito universo, consequenter in his principiis, medietas optimi, optimum esset.

O B J I C T U R 2. Authoritas S. Thom. i. contra Gentes cap. 7. Ubi S. Thomas ex eo dicit, Deum velle multitudinem rerum, quia is qui amat se, vult sibi optima & meliora, & multiplicari, quantum possibile est.

R E S P O N D E T U R, nihil illo loco agere S. Th. de necessitate morali, sufficitque ut intelligatur de ut plurimum &c.

O B J I C T U R 3. Granado inductionem, quae probat Deum facere optimum.

R E S P O N D E T U R. Reflectendo mentem ad tot quae conceduntur possibilia, quae de facto non dantur, & tamen haberent in se insignem perfectionem; recte inferetur, quod inductione non sit plena.

O B J I C T U R 4. Deus habet infinitam inclinationem ad bonum, sed quod major est inclinatio, eò minor est libertas: Ergo si habuit infinitam inclinationem, v. g. ad Incarnationem, necessario illam & non liberè posuit.

R E S P O N D E T U R. Argumentum multum probare, probaret enim etiam existentiam Petri, necessariam esse, nam ad illam inclinatur Deus seipso, adeoque inclinatione infinita. Ordinariè etiam dici solet, quod illa inclinatione sit entitativè infinita, non autem in ratione inclinationis formaliter. Addo, fieri posse, ut magis inclinet finita materialiter inclinatione, quam infinita materialiter: nam certum est, voluntatem beati, viso Deo, inclinati inclinatione finita materialiter, & tamen necessitatur ad amandum Deum; jam autem Deus, infinita entitativè & materialiter inclinatione, inclinatur ad ponendam formicā, ad quam ponendam non necessitatur.

I N S T A B I S 1. Dei volitio est honesta infinitè, ergo illa honestior dari non potest: Ergo eligit semper optimum; nam est honestior, quam melius vult.

R E S P O N D E T U R. Etiam respectu Petri & eius existentiae, esse Dei volitionem honestam infinitè, neque tamen necessitatur Deus ad ponendam existentiam Petri; sufficitque hinc admittere, quod sit divina volitio ita honesta, ut illa honestior entitativè dari non possit; quod illi convenient, etiam dum vult non optimum; sed non est necesse, ut sit honestissima terminativa.

* d 3 INSTAT

R P
MLOD
OMS
303.4.
D VI
6

Tractatus I.

INSTANT 2. Aldrete Disp. 1. scđt. 8. Hæc inclinatio etiam materialiter infinita, nequit non minuere aliquid de libertate divina, posita enim illa inclinazione, non erit Deus æquè indifferens ad incarnandum, vel non incarnandum. Et certè si foret illa inclinatio infinita etiam formaliter, hoc ipso necessitaret: Ergo etiam necessitatib; licet non sit formaliter infinita.

RESPONDETUR. Negando, ab infinita inclinatione materialiter, minui libertatem, quia posset Deus, si vellet, non sequi illam; jam autem, si foret inclinatio formaliter, seu in vi inclinandi infinita, non posset jam illam non sequi Deus.

INSTABIS 3. Ex doctrina S. Thomæ, & S. Dionysii, concedenda est Deo aliqua infinita propensio, ad se communicandum, quæ non solum materialiter, sed in aliquo genere propensionis, sit infinita & summa.

RESPONDETUR. Illam propensionem, esse propensionem ad communicationem ad intra, quæ reverâ etiam in genere inclinationis est infinita; respectu autem reliquorum objectorum, ponitur à nobis inclinatio, non nisi materialiter infinita, quia scilicet est ipsemet Deus, adeoque est inclinationis infinitudo, in genere entis; consequenter in linea non destruentis libertatem, cum non sit in linea formaliter inclinationis.

OBJICITUR 5. Vel rationabilius est Deum eligere minus bona, vel non rationabilius, si est rationabilius: Ergo etiam tunc eligit Deus maius bonum; si non est rationabilius: Ergo aliqua Deiectione minus rationabilis est.

RESPONDETUR. Nec rationabilius est Deum eligere minus bonum, nec minus rationabile, sed tantum rationabile. Ratio autem negandi est; quia si rationabilius est, ut minus bonum eligat, nunquam posset eligere maius bonum, hoc ipso enim ageret contra id, quod rationabilius est; si autem est minus rationabile eligere minus bonum, illud bonum eligendo, Deus irrationabilius ageret. Addo tunc tantum comparativum de aliquo objecto affirmari vel negari posse, quando subiectum, dese, comparationem talem admittit; & sic non possumus dicere ignem A, & ignem B, esse minus vel magis calidum: quia uterque comparationem majoris & minoris non admittit, sed tantum æqualis: cum ergo Deus, ex dictis, comparisonem majoris & minoris in electionem boni non admittat in se, hinc fit, ut dici de eō non possit, quod magis vel minus rationabiliter tunc operetur; consequenter, quod hoc & non aliud eligit, rejici id debet, in placitum ejusdem.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Variae Paritates.

i. EST. Quod quis se perfectius amat, eo sibi perfectiora bona appetit: Ergo qui se perfectissimè amat, volet sibi perfectissima bona: Ergo volet semper optimum.

RESPONDETUR. Argumentum multum probare: probaret enim, etiam physicè determinatum esse Deum ad volendum optimum, physicè enim perfectissimè se amat. Deinde, duplicità communiter censentur esse bona, quædam intrinseca, quædam extrinseca. Ex amore, sequitur, ut intrinseca bona amentur, sine quibus scilicet amans non potest esse, vel ægerrimè potest esse; alia autem sunt bona extrinseca, sine quibus amans esse potest, & æquè bene; & hæc non necessariò velle dicitur. Porro & Deus amat sibi bona intrinseca necessariò, bona autem extrinseca non est necessaria ut velit optimæ; idq; ideo, quia bona intrinseca, quæ sibi amat Deus, sunt infinitè bona; bona autem extrinseca, sunt bona limitata, & mixta imperfectionibus, adeoque non tantum divinam voluntatem allicitia. Quanquam, conformiter ad dicenda inferiori, antecedens est verum, de solis creatis, increata autem voluntas aliter se habet: quia cum nullum sit principium, ratione cuius debeat tribui creature, quod æquè omnibus suis actionibus perficiatur, bene inferrur, quod, si se perfectius amat, perfectiora sibi bona appetat; datur autem fundamentum, vi cuius æquè deber perfcici Deus omnibus suis actionibus.

INSTABIS. Quamvis omnes actus Dei concedantur esse æquè honesti intrinsecè, cum hoc tamen stat, ut denominari possit voluntas illius extrinsecè honestior, æqualitasque honestatis internæ, non destruet, quominus ipsa objecta sint inæqualis honestatis.

RESPONDETUR concedendo totum. Sicut enim extrinsecè & objective, non omnes actus Christi erant æquè honesti, nec sequebatur, quod deberet Christus, omnes æquales non nisi, etiam extrinsecā honestate, exercere actus, ita & in præsenti, idem dicendum.

2. PARITAS. Beatus videns Deum, necessitatur ad amanda Deo semper non nisi optimæ. Ergo & Deus necessitabitur ad optimum.

RESPONDETUR. Et antecedens esse dubium, & consequentiam negandam. Antecedens est dubium; quia quamvis necessitetur beatus, ad volenda bona Deo intrinseca, quæ omnia, sunt optimum; non necessitatur tamen ad volenda bona extrinseca optima; alias necessitaret ut se disformet voluntati divinæ; quæ casu saltem aliquo, non vult sibi optima. Disparitas etiam est; quia habetur objectum necessitativum beatorum ad volenda illa optima, nempe ipsum summum & optimum bonum clarè visum; nullum autem est principium, hoc est, objectum extrinsecum, quod necessitet Deum ad sui amorem. Deinde retineri potest jam data disparitas; quod scilicet nullum habeatur principium, quod suadeat æquè perfici voluntatem beatum, volendo etiam minus bonum; datur autem principium suadens id deo.

3. PA-

Disputatio II.

43

3. PARITAS. Intellectus divinus, semper dicitur, eligendum esse quod melius: Ergo & voluntas semper id eligeret.

RESPONDE TUR, negando antecedens. Tum quia non probatur. Tum quia, multa sunt in mundo, quae prædictavit intellectus divinus, quæ tamen non sunt optimum, de quo hic. Tum quia tolleretur jam omnino divina libertas, quia non posset jam non eligere illud prædictatum; unde ex conditione intellectus, non plus sequitur, quād, quod si quid melius sit, judicet illud intellectus divinus esse melius: sed non sequitur, quod judicare debeat, hoc tantum eligendum esse.

4. PARITAS. Ad perfectum artificem spectat facere opus suum optimum; Ergo & Deus, qui est perfectissimus artifex, debet facere optimum semper opus.

RESPONDE TUR. In hoc servari paritatem, quod dicit optimus artifex ponit opera optima, servando essentialia artificii, & addendo accidentaria, quae illius excellentiam notent; ita etiam & Deus facit optimum; hoc est, producit unamquamque rem, secundum essentialia illius prædictata, tribuitq; accidentia commendativa artifici Dei: & sicut opera artificium, possunt crescere & crescere in accidentalibus perfectionibus, ita & opera divina.

5. PARITAS. Si aliquis, potens agere aliquod bonum majus pro gloria Dei, nollet illud agere, convinceretur minus perfectè diligere Deum: Ergo etiam si Deus nollet optimum, cum posset velle, convinceretur minus se diligere: Ergo cum summè se diligat, debet velle optimum.

ANTE QVAM respondeatur ad objectionem propositam:

SUPPONO 1. Magis intrinsecè, ex objecto loquendo, perfici Deum suis actionibus, quād creaturam suis. Ratio: quia nihil magis ullo prædicato perficitur, quād suo esse; cūm maxima perfecio sit ipsum esse: cūm ergo, omnes actus Dei, sine ipsum Dei esse, sequitur, Deum magis perfici suis actibus, quād creaturam suis. Deinde, illa, vi quorum, si Deus non esset Deus, evaderet & intelligeretur Deus, hoc ipso magis perficiunt Deum, quād perficiant hominem illa, quād si homo non esset homo, & fierent, non facerent nihilominus hominem per se loquendo; sed natura divinarum actionum est talis, ut si per impossibile Deus non esset Deus, vi illius actionis esset Deus, nam actio illa Deus est; jam autem vi actionis ab homine elicita, homo non esset homo, per se loquendo, quia actio illa non esset homo; & quamvis, si actio illa sit vitalis, hoc ipso quia vitalis actio hominis poneretur, debet supponi homo; non tamen vi illius actionis, esset homo, per se loquendo, quia actio vitalis, non est homo. Dixi ex objecto loquendo, magis perfici Deum suis actibus; quia, si velis per-

fici nonnisi illud, quod ex non habente perfectionem transit in habentem perfectionem, in isto sensu non perficitur Deus, sed sola creatura; ex quo ulterius supposito, colligis, cur Deus minus & magis suis actibus perfici non possit physicè: quia scil. cūm magis & minus dicant inæqualitatem, hoc enim est ejus formalisativum; rursus, cūm inæqualitas dicat relationem, nihil enim sibi est inæquale, sed ad aliud; item cūm relatio importet pluralitatem, relatio enim est ad aliud, aliud autem, est pluralitas; hinc cūm eadem Dei entitas, pluralitatem nullam dicat, nec actus divini, qui idem sunt cūm Deo, importare poterint ullam pluralitatem, consequenter nec inæqualitatem, atq; adeo nec magis & minus.

SUPPONO 2. Quamvis ex vi positæ actionis creataræ, non sequatur hoc ipso esse creature, per se loquendo; nihilominus etiam creatura perficitur suis actibus. Ratio: Tum quia per illos, potentia transit in actum, actus autem est perfectione potentiae. Tum quia consequi finem à natura ordinatum, est perfici, natura enim perfectionem intendit; ordinatur autem potentia ad actus, tanquam ad finem. Tum quia assimilari perfectissimo, debet esse perfectione; jam autem vi actus, acquirit creatura assimilationem perfectissimo, hoc est, Deo, qui est actus purus, & cui magis assimilatur actus, quād potentia. Unde etiam in Deo actus primus intelligendi, ponitur nonnisi per ordinem ad nostros conceptrus, actus autem secundus, nemine cogitante est. Hæc porro perfectione, quam sumit creatura ab actibus, dici potest partim intrinseca, partim extrinseca; intrinseca, quia supponuntur esse actus recepti in suo principio: extrinseca autem, quia est perfectione distincta realiter ab ipso operante.

SUPPONO 3. Quamvis nullus sit talis actus creaturaræ, qui illam non perficiat physicè, nihilominus, non omnes æqualiter actus perficiunt creaturam physicè. Ratio est: quia imprimis, si comparantur actus supernaturales & naturales inter se, ceteris paribus, semper magis perfici actus supernaturalis. Ratio: quia perfectione actus, est eadem cum entitate actus; & sicut actus entitatem non habet à se, sed à principio: ita & perfectionem ab illo accipit; & quia unumquodq; principiū agit secundum vires sibi debitas, potentiamq; illis identificatam, quod agens erit nobilior, habebit etiam potentiam nobiliorem, adeoq; vim communicandi entitatem nobiliorem, adeoq; vim communicandi entitatem nobiliorem; quod intelligitur, si producantur effectus univoci, in ordine entis, vel ordinis; cūm ergo principium supernaturale sit nobilior naturali, & producat univocum effectum in ratione ordinis, hoc ipso producet etiam nobiliorem entitatem. Rursus, cūm ad actum supernaturalem, concurrat etiam po-

* d 4 ten-

R. P.
MLOD
OMS
D. VI
6

tentia naturalis, prout elevata, eam perfectio-
nem quam tribueret actui naturali, tribuit et-
iam supernaturali, seclusa imperfectione natu-
ralitatis; consequenter actus supernaturalis,
ex dupli principio perfectionem habe-
bit; & oriundam à potentia naturali elevata &
à principio supernaturali. Dixi cæteris pari-
bus; quia si sit actus voluntatis supernaturalis,
& actus cognitionis demonstrativæ naturalis,
quamvis actus voluntatis, ratione ordinis, ut-
pote supernaturalis, sit perfectior, in modo ra-
men esendi, imperfectior est. Si autem fiat
comparatio inter actus ipsos inter se, tam natu-
rales, quam supernaturales, etiam hi non æqua-
liter physicè perficiunt suum principium; nam
actus opinionis est actus intellectus, non est ra-
men dubium, magis perfici intellectum demon-
stratione. Rursus, dolor de peccatis, qui est con-
tritio supernaturalis, itē attritio supernaturalis,
uterq; est act⁹ voluntatis, uterq; supernaturalis;
nihilominus creatura magis perficitur actu con-
tritionis, & sic de cæteris. Quæ omnia in hoc fun-
dantur; quia quod est major perfectio, si perfe-
ctibili unitatur, communicat illi perfectionem
majorem; hoc enim perficere, est ipsum istud
uniritali subjecto: Ergo si actus ipsi sint magis
perfecti physicè, perfectius etiam, & inæquali-
ter per excessum, perficiunt subjectum.

SUPPONO 4. Unde oriatur æqualitas vel
inæqualitas actuum, quibus physicè, æquè vel
inæqualiter, perficitur creatura, præcipue in
ordine supernaturali. Et imprimis hoc oriutur
ratione principii nobilioris, quod sic explicatur.
Sicut se habet ordo naturæ in naturalibus, ita
ordo supernaturalis in supernaturalibus, ipse e-
nī ordo supernaturalis, ordinatur ad perfici-
endum naturalem, quæ perfectio non daretur,
nisi servato ordine perfectibilis & perfectivi.
Porro in ordine naturæ, quamvis omnia partici-
pient rationem naturalis, nihilominus datur in-
æqualitas principiorum, potentiarum, qualita-
tum, unde lux nobilior est nigredine, intellec-
tus voluntate, posito, quod sunt distinctæ po-
tentiae; ita igitur, etiam in ordine supernatura-
li, quamvis omnia participant rationem super-
naturalis, quæ est quasi generica ratio: tamen
specifica rationes, majorem vel minorem per-
fectionem inducere possunt; & sic habitus fi-
dei, perfectior est habitu religionis, religio per-
fectior habitu fortitudinis, & sic de cæteris; il-
le ergo actus supernaturalis magis perficiet
physicè operantem, qui est, à principio no-
biliori physicè. Diētum autem supra, cur actus
sequatur perfectionem principii.

SUPPONO 5. Quod etiam actus qui profici-
scuntur ab eodem principio, possint non afferre
æqualem perfectionem physicam operanti. Quod
sic proponitur. Agentia materialia, quæ virtu-
tem agendi, & in entitate, & simul etiam gra-
dualiter divisibilem habent, si non producant

effectum virtuti sua adæquatum, vel ob resi-
stantiam passi, vel ob defectum debitæ applica-
tionis, hoc ipso non ponent æquè perfectum ef-
fectum, ac cum vincitur tota resistentia passi,
accedit debita applicatio, &c. quamvis uterque
effectus, eidem denominative principio tribua-
tur: hocq; ostendit inductio in qualitatibus a-
ctivis. Porro quod facit formalis divisibilitas
virtutis agendi, in agentibus materialibus, hoc
facit æquivalens divisibilitati, major vel minor
applicatio principii indivisibilis in entitate, v.g.
habitus alicujus supernaturalis, præcipue vero
adulti graduali multiplicitate intensionis; casu
ergo quo v. g. habitus charitatis intensus ut 8.
producat actum intensum ut 6. & casu quo
idem habitus producat actum nonnisi intensum
ut 2. illi effectus procedent ab eodem numero
principio, nihilominus nec ipsi æquè perfecti
erunt physicè, nec æquè perficiunt subjectum,
in quo recipiuntur; quia scil. ipse habitus, non
totā sui latitudine, viriumq; pondere, in actum
incubuit. Quando autem, ab eodem physicè
principio, principiantur actus, qui principia-
rentur à diversis realiter principiis, in tantum,
idem physicè principium, principiat nobiliores
actus, vel minus nobiles, in quantum æquivale-
t, minus vel magis nobili principio distincto
realiter. Addo nihilominus fieri posse, ut actus
in entitate physica imperfectior, sèpius repeti-
tus, moraliter æstimetur plus in ordine ad me-
ritum, sicut plus æstimatur 100. pondo æris,
præ scrupulo auri.

SUPPONO 6. Quod Objectum est nobilis,
vel difficilis, vel ejus exercitum ad majorem
Dei gloriam extrinsecam, ponendam, magis ac-
commmodatum, cō præsumitur vel nobilior ha-
bitus concurresse, vel plures simul, vel unus ha-
bitus ex majori latitudine; sic v. g. dicit Christus:
Majorem charitatem nemo habet, quam
ut animam suam ponat quis pro amicis. Unde
etiam, actus martyrii præsumitur esse perfe-
ctior reliquis; quia ad eum concurrit imprimis
habitus charitatis, quæ præfert vitæ propriæ,
testimonium exhibendum veracitati Dei ama-
ti: concurrit fides, quia credit illam veracita-
tem: concurrit fortitudo perpetiendo adver-
sa, & cætera similia. Dixi quod id præsumatur:
quia ex objecto loquendo, fieri potest, ut ali-
quis actum circa minus objectum, perfectio-
rem eliciat, quam alius, circa objectum majus.
Unde etiam aliquis, cum illa fœmina, potest
majori merito duos obolos gazophylacio im-
portare, quam alter magnam summam.

SUPPONO 7. Si ponas casum, æqualem scil.
esse perfectionem actus physici, & tamen in-
æqualem objectum; eo casu, illi actus, secundum
id, quod dicunt in recto, h.e. secundum entita-
tem physicam, erunt æquales, secundum au-
tem quod dicunt in obliquo, & pro connotato,
erunt inæquales. Unde etiam inæquale est
bene-

Disputatio II.

45

beneficium, quo Deus voluit muscam in bonum universi, & beneficium Incarnationis; nam beneficia illa, secundum quod dicunt in recto voluntatem Dei, sunt aequalia physicae, licet determinative sint inaequalia.

SUPPONO 8. Actus aequalis perfectos physicae, quorum unus habet objectum nobilium, & alter minus nobile, esse aequales honestate moraliter secundum id, quod dicit in recto honestate moralis, esse autem inaequales honestate moralis, secundum id, quod dicit in obliquo illa honestas. Ratio: quia honestas moralis, cum non sit ullum accidens physicum superadditum auctui, & tamen sit perfectio ipsius, non est aliud entitativum, quam ipsem illi actus: Ergo, si physicè illi actus sunt aequales, etiam honestas moralis, secundum id quod dicit in recto, aequalis erit, cum sit ille idem actus physicus; non erit tamen aequalis honestas moralis, secundum id, quod dicit illa in obliquo, quia in obliquo dicit ipsa objecta, inter quae supponitur non esse aequalitas.

SUPPONO 9. Posse concedi, etiam in actibus divinis, inaequalitatem honestatis moralis, seu honestatis extrinsecæ; dixi inaequalitatem honestatis extrinsecæ, quia illi actus, cum sint ipsem illi actus, etiam honestas moralis, inaequalitatem physicam admittere non possunt. Ratio suppositi: Tum quia haec inaequalitas extrinsecæ honestatis, non importat ullam imperfectionem in Deo, immo auget, si tamen, ipsa inaequalitas honestatis extrinsecæ, supponat, aequaliter semper Deum manente perfectum, & independentem ab extrinsecis, in sua perfectione. Tum quia inaequalitas extrinsecæ honestatis non aliud est, nisi inaequalitas objectorum, quæ necessariò ponenda. Tum quia quero, an homo sit obligatus ad majorem gratitudinem propter beneficium INCARNATIONIS, quam propter muscam? si non est obligatus ad majorem gratitudinem, opposites per hoc sensu fidelium communi, & Augustini lib. 2. Confess. 16. Super omnia amabilem te mihi reddit à bone Iesu, ignominissima & amara mortua, essentq; beneficia divina deteriorior fortis, quam sunt beneficia hominum, hæc enim ad majorem gratitudinem obligant, quod sunt majora. Quod si major gratitudo debeatur pro INCARNATIONE: hæc majoritas beneficii, non potest fundari in intrinsecis entitate voluntatis quæ vult INCARNATIONEM; nam haec est pars in entitate cum voluntione miscet: Ergo hæc majoritas beneficii, fundari debet, non nisi in aliquo extrinsecis; Ergo ulterius, si potest haberi majoritas beneficii, majoritas item obligationis ad gratitudinem, ratione extrinseci, potest etiam ratione ejusdem fundari major honestas moralis. His suppositis

NEGATUR. Consequentia. Disparitas est, quia quamvis magis perficiatur Deus suis actibus, quam creatura suis, ut dixi supposito 1. rati-

men etiam creature suis perficitur, ut dixi supposito 2. hæc tamen perfectio physica, etiam aequaliter ab omnibus non habetur, ut dixi supposito 3. oriente hac inaequalitate physica in creatis ratione principii, ut dixi supposito 4. Vel applicationis ipsiusmet principii, ut dixi supposito 5. Universaliter autem presumitur esse actus nobilior, ratione principii vel applicationis, quando objectum ejus est nobilis, ut dixi supposito 6. si cetera sint paria, ut dixi supposito 7. consequenter tali operatione circa objectum melius, magis perficietur creatura, & quidem perfectione, non tantum se tenente à parte objecti, quod etiam Deo convenit, ut dixi supposito 9. sed perfectione tenente se etiam à parte ipsius actus; quia autem Dei actus sunt iidem, & ratione principii, & ratione sua entitatis, ideo non magis unus physique perficiet Deum, quam alius: nisi quod possit etiam in illis admitti inaequalitas extrinsecis ratione objecti, stante semper aequalitate honestatis etiam moralis, secundum id, quod dicit honestas moralis in recto, ut dixi supposito 8.

Conformiter ad dicta supra, alia disparitas est, quia cum non sit necesse creature concedere tantam perfectionem actu, ut non magis perficiatur actus, versante circa perfectius, quam imperfectius objectum, poterit adhuc creatura magis perfici, versando circa perfectius objectum; jam autem est necesse talem perfectionem concedere Deo, vel ex eo ipso quia non implicat, & quia facit Deum magis illimitatum & independentem.

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta Recentiorum.

ATtingit aliqua in hac materia Aldrete, quæ hic expendenda sunt.

OBJICITUR 1. Supposito quod ordini gratiae debeatur unio hypostatica, non potuit Deus producere ordinem gratiarum, quin esset moraliter necessitatus ad INCARNATIONEM; quia universem, Deus est moraliter necessitatus ad non denegandum alicui essentiæ suas proprietates: quia nisi hæc necessitas in Deo operatur, tam erit contingens ignem esse calidum, quam frigidum; nec esset ulla firma persuasio, Beatisimam, potius esse immaculatè conceptam, si Deus in operibus suis non attendit ad id, quod convenit: & cetera similia.

RESPONDETUR imprimis negando suppositum, quod ordini gratiarum debeatur unio hypostatica; bene enim potest nobis ordinari gratia, per solam miserationis Dei clementiam, sine ulla unione hypostatica; sed posito etiam, quod ordini gratiarum unio hypostatica debeatur; negatur adhuc moraliter necessitari Deum ad Incarnationem; negatur item Deum moraliter necel-

necessitari ad non negandum alicui essentię suas proprietates, supple physicas; necessitatur enim ad non denegandas proprietates metaphysicas, utpote enti ipsi identificatas. Quod autem non necessitetur Deus moraliter ad non denegandas dictas proprietates, ratio est: quia ex una parte, exigentia creature subsumt absoleluto Dei dominio, potenti disponere prout voluerit; ex altera parte, perfectius hoc erit dominium, si nulla ad hoc necessitate stringatur Deus. Rursus, quia nullum est fundamentum, ponendae in Deo talis necessitatis. Deinde, quia non implicat, ut innecessitatus ad hoc maneat Deus, licet id ordinariē præstet; quæ obligatio auget perfectionem divinam. Non erit autem igni æquè contingens esse calidum ac frigidum, exinde; quia hoc ipso, quod aliquid sit, habet suam essentiam; si habet suam essentiam, habet etiam radicem exigitivam proprietatum suarum, etiam physicarum; si habet hanc radicem, Deus, qui est author naturæ, seu correspondivum esse etivum eorum, quæ exiguntur à natura, sicut est esse etivum ipsius naturæ, Deus, inquam, præsumi debet ita facere, sicut creature exigunt; quia & in creaturis frustranea est hæc exigentia, & in Deo frustranea vis satisfaciendi his exigentiis; succeditq; liberum decretum de satisfaciendo illis: ut ergo concludatur, ignem potius esse calidum, hæc faciunt. 1. Exigentia naturalis ignis. 2. à parte Dei id facit, quia ille in quantum est causa prima in ordine naturali, habet vim huic exigentiae responsivam, quæ non debet frustrari, nisi Deus id velit. 3. à parte voluntatis divinæ, quæ innecessitata determinavit se liberè, ad his exigentiis satisfaciendum; hinc nisi à posteriori per experientiam constet, quod ad hoc in particulari se Deus noluerit obligare, ut illius exigentia satisfaciat, temerarium est dicere, quod non satisficerit illi exigentia. Quod immaclatè sit concepta beatissima, hoc habetur ex probationibus ostendentibus, libertatem divinam ad hanc se potius partem determinasse, in circumstantia motivorum, præsentantium scilicet, ut si vellet, ita decerneret libere.

INSTABIS 1. Unde provenit illa securitas judicii, quo affirmamus, hominem comburendum, si conjiciatur in ignem.

RESPONDETUR, ex dictis tribus capitibus, illam oriri.

INSTABIS 2. Nisi ponatur necessitas moralis, ad non denegandum essentiæ suas proprietates, non poterit explicari, in quo differat debitum ex natura rei, à debito solius congruitatis; & si illud prius est majus debitum, habet majorem vim obligandi, ac proinde, non esset æquè facilè, oppositum evenire, consequenter erit major necessitas.

RESPONDETUR: debitum ex natura rei, per hoc differre à congruitate; quia debitum

ex natura rei, est exigentia reperibilis in re creato, ita explicabilis: ut si non pertineret ad Deum esse causam primam, sed sibi creatura sufficeret, deberet se reducere ad hoc habendum; vel est exigentia, cui nisi satisfiat, non erit res in statu suo connaturali: quando autem est debitum solius congruitatis, non est talis exigentia; sed est, vel sola non repugnantia, vel habilitas ad bonum, vel, quod licet non habeatur, habebitur adhuc status connaturalis. Unde si Deus instantissimè rogetur, ut cæco visum restituat, non est in cæco exigentia visus, sed congruitas; quia status amissi oculi, non habet exigentiam visus: è contra, si haberet oculum bene dispositum, esset tunc temporis debitum. Differit item, quia debitum ex natura rei, est objectum amoris; amat enim sibi natura illam proprietatem amore innato; jam autem debitum congruitatis, est objectum non nisi complacentia, potiusque optabile, quam exigibile. Denique quia debitum ex natura rei, dicit obligationem libertatis divinæ, nisi oppositum probetur; consequenter, non reductionem in ultum eorum, quæ sunt per accidens; consequenter, non erit tunc necessitas, sed solum importabitur titulus, ut exerceat Deus vim, quam habet, respondentem exigentiis creaturarū, eò, quod decreverit liberè eam vim exercere. Nullam autem obligationem dicit congruitas.

INSTABIS 3. Non positā dicta necessitate, in explicable est, quomodo independenter à quotidiano experimento & inductione, persuadere nobis possumus, Deum fecisse quod melius.

RESPONDETUR. Negatur suppositum, poterat enim defacto Deus, hoc universum producere melius. Deinde independenter à quotidiano experimento, persuadere id nobis possemus, ex tribus capitibus supra assignatis. Unde jam ita ordinata sunt signa circa satisfacendum his exigentiis: pro primo signo responderet exigentia creaturarum; pro secundo, advertit Deus ad vim in se, ut satisfaciat his exigentiis; pro tertio præsentantur rationes, ut his exigentiis fiat satis, quamvis posset non fieri illis latis; pro quarto est decretum faciendi satis illis exigentiis; tuncque demum succedunt experienciæ, quod fiat satis his exigentiis.

OBJICITUR 2. Aliqua sunt Deo impossibilia moraliter: Ergo etiam potest dari necessitas moralis in Deo. Antecedens probatur ex Marci 6. ubi dicitur de Christo: *Non poterat ibi ullam virtutem facere*, quem locum Nazianzenus Oratione 2. de filio Dei, accipit de impossibili moraliter.

RESPONDETUR. Haberi titulum unde desumatur impossibilitas moralis, idque non involvendo ullam imperfectionem in Deo; scilicet ex eo, quia Deus contra positivum nūm voluntatis creatæ, cæteroqui à se frangibili, decrevit non agere; ut est impossibile moraliter,

Disputatio II.

47

ter, ut iā medicina afferatur, inquit citatus Nauianenus, quibus incredulitas perniciem inventa est; non habetur autem titulus, quo necessitatur moraliter Deus, & si necessitatibus exsuppositione sui decreti, non necessitabitur necessitate de qua hīc.

Objicitur 3. Non repugnat ut ponatur in Deo etiam metaphysica necessitas, nempe nunquam invertendi jura naturæ.

RESPONDETUR: Si sit res de necessitate metaphysica, antecedente omne Dei decretū, hæc non datur; idque ex principio negativo: quia talis perfectio innecessitabilitatis, est possibilis: Ergo debet Deo dari. Si autem sit necessitas metaphysica, exsuppositione decreti; hæc quidem datur, sed non minuit libertatem divinam: estq; nonnisi ex eo, quia vult.

Objici potest 4. Magis Deus amat objectum melius: Ergo & ad optimum necessitatur.

RESPONSUM est, quod Deus majus bonum non amet magis entitativè, licet amet magis terminativè; potestq; dici, quod ex modo etiam concipiendi, magis amet majus bonum, licet ad hoc non necessitetur. Quod autem possit dici, Deum ex modo nostro concipiendi, majus bonum, amare magis. Ratio est: Tum quia nihil vetat, ut actus intellectus divini, penetrantes vim causarum moralium, physicarum, metaphysicarum, secundum exigentiam objecti enuntient, certius secuturum effectum physicum, quam moralem, & metaphysicum quam physicum: Ergo etiam nihil vetabit, ut voluntas divina, concipiatur magis amare objectum melius, quam non melius. Quia sicut necessitati perfectio est, accommodare se esse conditioni noscibilis; ita & perfectissimi volitivi, perfectio est, accommodare se esse bonitati objecti; estque dissonum, magis amare minus bonum; immo esset disordo appetendi. Tum quia, si ad objectum infinitæ amabilitatis, etiam ex modo nostro concipiendi, infinitè illud diligit Deus: Ergo etiam si adsit objectum majoris amabilitatis, etiam ex modo nostro concipiendi, magis illud amabit Deus. Tum quia, si objectum quod est amabilius ex modo nostro concipiendi, non magis amaret Deus: & esset illud amabilius, ut supponitur, & non esset: quia, quod non est dignum majori amore rectissimi amativi, hoc ipso à posteriori, non esset amabilius; datur enim nexus essentialis amativi cum amabili seu bono: hinc, si non neceſtitur magis hoc amativum cum hoc amabili; hoc ipso saltem à posteriori non est magis amabile, cùm finis amabilis sit, exercitium amativi circa illud. Et certè sicut perfectiones divinæ prout sub sunt nostris conceptionibus non sunt æquales, ut dictum in prima parte, sic poterit concedi inæqualitas amandi minus bonum, modò, tota

inæqualitas illa, sit ex modo nostro concipiendi. Ex quo ulterius

INFERES, quod magis voluntas divina amet Incarnationem, quam non Incarnationem, ut-pote majus bonum (alias enim si Incarnation non esset majus bonum, & magis amabile, non esset majus bonū, unitam esse Personam VERBI in Christo, nec magis amabile etiam extrinsecè, quam Petrum non esse terminatum Personā divinā:) cum hoc tamen stat, ut in ordine ad decretivum amorem, æquè sit liber; quia ad magis ex modo concipiendi amandum, datur determinativum, major amabilitas extrinseci objecti, non diminuens cæteroqui perfectiōnem libertatis; non datur autem fundamentum determinativum, ut nonnisi hoc decernatur; determinativumque hoc dari non debet quia contrarium perfectioni libertatis. Et licet in passionatis amoribus, major amor minuat libertatem decretivam, trahendo hoc pro decretiva, quod stare debuit pro sola amativa; vel in amoribus creatis ordinatis, procedendo ad decretivam, eò, quod intrinsecè magis perficiendus sit ille creatus amor, amore magis amabilis, ut supponitur; in perfecto tamen amativo, & quod æquè suis actibus intrinsecè perficitur, manebit decretiva libera.

Hinc jam concessò antecedente argumenti, negatur Consequentia. Immerito etiam supponit argumentum, dari in creatis objectis optimum: & quantumvis daretur, non esset necessitatum, ex dictis: sufficeretq; illud amare liberè, licet amore optimis debito.

Objicitur 5. Potest concedi, quod amore aliquorum objectorum, intrinsecè, & ex modo concipiendi, perficiatur Deus: Ergo etiam poterit concedi necessitari illum moraliter.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam; quia posito, quod magis extrinsecè perficiatur Deus ab amore melioris boni, non penerit ulla in Deo dependentia perfectionis intrinsecæ ab aliquo creato, quam independentiam habere, est perfectio possibilis; jam autem si poneretur in Deo necessitas ad volenda objecta extrinseca, esset necessitas nemine cogitante, adeoque intrinseca, & tamen dependens ab aliquo extrinseco. Rursus, posito, quod Deus amet magis ex modo concipiendi meliora, & posito simul, quod non necessitetur ad amandum, colligentur in Deo duæ perfectiones; nam perfectio est, magis amare, amabile magis: perfectio item est, à finito & extrinseco, non necessitari voluntatem divinam; utraque hæc perfectio colligetur, si dicatur amare Deus magis, majus amabile, non tamen ad illud necessitari; quæ collectio perfectionis non esset, si necessitaretur Deus.

INSTABIS. Potest pendere omnipotentia divina à creaturis: Ergo potest etiam ab intrinsecis pendere honestas voluntatis.

RESPON-

R P
MLOD
GWSK
DVB. 4.
D VI
6

RESPONDETUR: Verum esse antecedens, si intelligatur de dependentia termini: quo sensu verum est & consequens; modò hoc etiam supponatur, quod sicut non magis est perfecta intrinsecè omnipotentia, dum producit misericordiam, quam cum producit Angelum, est enim utrobiq; omnipotentia, idem Deus, adeoque se ipso non perfectior: sed tota majoritas est in extrinsecis terminis; ita & in præsenti teneri debet, æqualem esse intrinsecam perfectionem, sive Deus majus bonum, sive minus bonum velit: sed totam esse varietatem in extrinsecis objectis.

QUÆSTIO II.

De necessitate INCARNATIONIS supposito Peccato.

PRÆMITTO 1. *Sola liberali & misericordiæ remissione peccati, potuisse Deum salvare genus humanum.*

RATIO est imprimis authoritas Patrum, quos interest Augustinus, qui de Agone Christi cap. ii. inquit: *Sunt autem fulti, qui dicunt, non poterat aliter Sapientia Dei homines liberare, nisi susciperet hominem, & nasceretur ex femina, & a peccatoribus omnia illa pateretur; poterat omnino, sed si aliter faceret, similiter vestra futilia displiceret.* Idem etiam suadet hæc Ratio; quia ex sola misericordia decrevit Incarnationem, quā mediante, fieret condigna satisfactio pro peccatis: Ergo etiam ex eadem misericordia remittere potuit peccata.

PRÆMITTO 2. *Sicut potuit Deus, per solam misericordem condonationem, remittere peccata; sic absoluere loquendo, potuisse relinquere genus humanum, nec post lapsum illud reparare.*

RATIO. Sensus Patrum; & quia Deus, in operibus suis ad extra, liber est; Ergo & in condonatione offenditæ præstanta, liber fuit.

PRÆMITTO 3. *In hoc esse difficultatem; an scil. supposito quod Deus vellet liberare genus humanum non viâ misericordia, sed viâ condignæ satisfactionis, necesse fuerit incarnari Deum:* dico *Incarnari Deum:* quia parum interest, à quānam persona divina illa satisfactio ponatur. Nomine autem condignæ satisfactionis, venit hīc satisfactio ad æqualitatem. Communior est sententia, necessarium fuisse Incarnationem in talis suppositione; licet oppositum sentiat Scotus, post eum Pontius hīc. Disp. 38. num. 44. Alexander, Paludanus, inclinat Taperus & Cajetanus apud Vafquez cum communis sententiem, hīc disp. 7. num. 2. Suarez disp. 4. Sect. 2. Valentia d. i. q. i. punto 5. & alii, tueruntur communem sententiam fundatam in Patribus, quos fusiūs recitant. Sufficerit ex Gracis Basilius supra Psal. 28. *Frater non redimit, redimet*

homo. Non, inquit, homo nudus, sed homo Deus Iesus Christus; quia nullus alius poterat offerre dignum pretium; & ex Latinis Augustinus Enchiridii cap. 108. *Negue per ipsum liberare mundum hominum Christum, nisi esset Deus.* De quo ipso objecto, sit

DIFFICULTAS I.

An à pura creatura possit fieri satisfactio pro mortali condigna?

DICENDUM est. *Quod pro mortali, non possit fieri à pura creatura, condigna satisfactio.*

FUNDAMENTUM hujus Conclusionis est tale. Pro eo quod est infinitum in genere offenditæ, non potest satisficeri à pura creatura: sed peccatum mortale, est infinitum in genere offenditæ: Ergo pro peccato mortali, non potest fieri satis à pura creatura. Minor hujus argumenti tota, probata est in materia de peccatis; jam autem major, in præsentis tractabitur; hinc major probatur. Si pura creatura posset satisfacere, idque ut supponitur de condigno, hoc est, ad æqualitatem, pro eo, quod est infinitum in genere offenditæ, illa satisfactio, vel esset infinita, vel esset finita? Nulla harum potest esse ad æqualitatem. Nam imprimis, finitum non habet æqualitatem cum infinito: Ergo nec finita satisfactio cum infinita offenditæ. Non etiam faceret satis infinita satisfactio, posita à pura creatura; quia procederetur secundum terminum non supponentem; quia est impossibilis creata satisfactio infinita, secundum principia, quibus probatur, non esse possibile infinitum creatum categorematicum; consequenter, nec erit possibilis infinita gratia, significans illam satisfactionem, & elevans ad rationem infinitæ satisfactionis. Sed positâ etiam infinitâ dignitate satisfacientis creaturæ; nondum illa est condigna, & ad æqualitatem satisfactio; quia, sicut magnitudo offenditæ crescit magnitudine offenditæ, ita dignitas satisfactionis, crescit, & dignificatur dignitate satisfacientis, ad dignitatem offenditæ; sed est impossibilis æqualitas quantumvis infinitarum creaturarum infinitudine creatarum, si comparetur ad dignitatem infinitam Dei: Ergo nec satisfactio, etiam si foret infinita, æqualitatem haberet.

Quod autem dignitas satisfactionis, sumatur ex dignitate personæ satisfacientis, comparata ad personam offenditæ, defumitur id communiter ex Aristotele 6. Ethicor. c. 5. ubi agens Aristoteles, an retaliatio, sit ratio æquandi? docet non esse, & subdit: *Si magistratum quis gerens percutierit, reperiendus non est, si autem magistratum quis gerentem percutierit, non solum est perciendus, sed supplicio insuper afficiendus;* habet idem S. Thomas hīc quæst. i. art. 2. ad 2dūm. S. Bonav. in 3. disp. 20. q. 3. fundaturque id in sensu communi, & inductione mensuante